

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ing. Viery Horčicové a soudců Mgr. Jana Kašpara a Mgr. Kamila Tojnera v právní věci žalobce: **V.H.**, zast. JUDr. Lubomírem Müllerem, advokátem, se sídlem Symfonická 1496/9, Praha 5, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o žalobě proti rozhodnutí ministra vnitra ze dne 18. 10. 2013 č.j. MV-98547-9/VS-2010,

t a k t o :

- I. Žaloba se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

Odůvodnění

Žalobce se podanou žalobou domáhá přezkoumání rozhodnutí ministra vnitra ze dne 18. 10. 2013 č.j. MV-98547-9/VS-2010, kterým byl zamítnut jeho rozklad proti rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru sociálního zabezpečení, ze dne 31. 5. 2013 č.j. OSZ-72984-5/M-Mř-2013, jímž nebyl žalobci přiznán jednorázový příspěvek podle ust. § 1 odst. 2 nařízení vlády č. 135/2009 Sb., o poskytnutí jednorázového příspěvku ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem, ve znění nařízení vlády č. 51/2013 Sb. (dále jen nařízení vlády).

Žalobce v žalobě uvádí, že podává žalobu z důvodu nesprávného právního posouzení. Namítá, že nařízení vlády ve své původní verzi poskytovalo náhradu za dovolenou nevinně perzekuovaným, kteří prokázali nárok na odškodnění podle zákona č. 119/1990 Sb. či „podle jiných předpisů“. Jako příklad je v poznámce pod čarou uveden zákon č. 82/1968 Sb., ale mohlo jít i o jiné předpisy a nebyla zde stanovena podmínka, že by nezákonná perzekuce musela trvat minimálně 1 rok. Žalovaný však odpírá přiznat nárok bývalým příslušníkům PTP, a to i v případě, že prokázali své předchozí odškodnění. Městský soud v Praze nicméně výstižně objasnil, že nařízení vlády se ve své původní verzi na příslušníky PTP vztahuje, a to například v rozsudcích ze dne 6. 9. 2012 sp.zn. 10Ad 23/2011, ze dne 19. 11. 2012 sp. zn.

3Ad 3/2012 a ze dne 20. 6. 2013 sp. zn. 11Ad 1/2012. Po vyhlášení prvních dvou shora uvedených rozsudků bylo vydáno nařízení vlády č. 51/2013 Sb., které novelizovalo předmětné nařízení vlády a výslovně uvedlo, že nárok se vztahuje i na příslušníky PTP, pokud prokáží odškodnění podle nařízení vlády č. 102/2002 Sb. či zákona č. 357/2005 Sb.

Ačkoliv smyslem novely bylo výslovně rozšířit okruh oprávněných osob, žalovaný novelu č. 51/2013 Sb. ve skutečnosti interpretuje tak, že okruh oprávněných osob nedůvodně zužuje. Zatímco původní verze nařízení vlády ponechávala volnost ve způsobu dokazování předchozího odškodnění za nezákonnou perzekuci, tak striktní vyžadování rozhodnutí podle nařízení vlády č. 102/2002 Sb. či zákona č. 357/2005 Sb. by fakticky zavádělo další podmínku, která je zjevně diskriminační. Oba zmíněné předpisy totiž pro přiznání odškodnění vyžadují minimálně dvanáctiměsíční perzekuci, zatímco odškodnění podle jiných odškodňovacích předpisů, kterými bylo možno se prokazovat, takovou podmínku nevyžadují.

Je sice pravda, že zákon č. 357/2005 Sb. ve výjimečných případech od 12měsíční podmínky upouští, ale to se týká výlučně případů, kdy perzekuce skončila dříve na základě zdravotních důvodů, což se na žalobce nevztahuje.

Žalobce prokázal, že službu u PTP vykonával od 1. 12. 1951 do 21. 6. 1952 a že za ni byl odškodněn Českou správou sociálního zabezpečení, a to příplatkem k důchodu podle zákona č. 87/1991 Sb. Žalobce má za to, že předložil rovnocenné podklady k přiznání jednorázové částky podle nařízení vlády, a proto mu jednorázová částka náleží.

Žalobce pokládá za nespravedlivé, aby mu žalovaný svým požadavkem fakticky stanovil 12měsíční podmínku, když normotvůrce takovou podmínku nezamýšlel. Výklad žalovaného je v rozporu s tím, jak se mají vykládat právní předpisy, které směřují k nápravě křivd způsobených za minulého režimu, a v tomto ohledu poukazuje na rozsáhlou judikaturu Ústavního soudu.

Žalovaný ve vyjádření k podané žalobě shrnul průběh správního řízení a poukázal na to, že sám žalobce v podané žalobě uvádí, že byl odškodněn jen Českou správou sociálního zabezpečení příplatkem k důchodu podle zákona č. 87/1991 Sb., čímž potvrzuje, že nesplnil podmínky pro přiznání nároku na jednorázový příspěvek podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb., ve znění nařízení vlády č. 51/2013 Sb. Úvahy žalobce, o tom, co je a co není spravedlivé, nijak nesouvisí s aplikací nařízení vlády. Podmínka dvanáctiměsíčního trvání služby ve vojenských táborech nucených prací není citovaným nařízením vlády, tak jako v jiných odškodňovacích předpisech, výslovně stanovena, je však obsažena v podmínkách pro přiznání nároku na poskytnutí citovaným nařízením vlády stanoveného předchozího odškodnění, což bylo také záměrem vlády při vydání nařízení č. 135/2009 Sb. ve znění nařízení vlády č. 51/2013 Sb. Z těchto důvodů žalovaný navrhl, aby soud podanou žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Žalobce v replice na toto vyjádření poukázal na to, že právě zjednání spravedlnosti je smyslem soudních řízení, a proto argumenty předložené v žalobě jsou relevantní, a žalobce tak na podané žalobě trvá. Současně žalobce navrhl, aby Městský soud v Praze přerušil řízení a navrhl Ústavnímu soudu vydání nálezu, kterým by v § 1 odst. 2 nařízení vlády byla zrušena slova „vydaného k provedení § 8 odst. 1 zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu, ve znění zákona č. 220/2011 Sb.“. Vydáním takového nálezu by podle názoru žalobce byl celý spor odstraněn, neboť relevantním podkladem k přiznání nároku by byl jednoznačně doklad o odškodnění za službu u PTP podle jakéhokoli právního předpisu, tedy i podle zákona č. 87/1991 Sb.

Ze správního spisu byly zjištěny následující pro rozhodnutí soudu podstatné skutečnosti:

Žalobce byl v době od 1. 12. 1951 do 21. 6. 1952 zařazen u pomocných technických praporů. Z tohoto důvodu mu byl rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení ze dne 20. 11. 1992 upraven invalidní důchod podle ust. § 24 zákona č. 87/1991 Sb. tak, že mu byl přiznán příplatek k důchodu za 7 měsíců vojenské služby u PTP.

Žalobce dne 16. 9. 2010 podal žádost o poskytnutí jednorázového příspěvku podle citovaného nařízení vlády. Jeho žádost byla zamítnuta rozhodnutím Ministerstva vnitra, odboru sociálního zabezpečení, ze dne 22. 9. 2010 č.j. OSZ-72984-1/V-Že-2010 s tím, že jako příslušník bývalých pomocných technických praporů nemá na odškodnění podle tohoto nařízení vlády nárok. Žalobce podal proti tomuto rozhodnutí rozklad, který byl zamítnut rozhodnutím ministra vnitra ze dne 15. 2. 2011 č.j. MV-98547-4/VS-2010. Žalobu proti tomuto rozhodnutí žalobce nepodal.

Po nabytí účinnosti nařízení vlády č. 51/2013 Sb. žalobce podal žádost o poskytnutí jednorázového příspěvku znovu, a to dne 12. 4. 2013. Rozhodnutím Ministerstva vnitra, odboru sociálního zabezpečení, ze dne 31. 5. 2013 č.j. OSZ-72984-5/M-Mř-2013 žalobci nebyl jednorázový příspěvek přiznán. V odůvodnění tohoto rozhodnutí Ministerstvo vnitra uvádí, že žalobce neprokázal, že mu byl za dobu zařazení do vojenského tábora nucených prací přiznán zvláštní příspěvek k důchodu nebo nárok na odškodnění podle jiného právního předpisu vydaného provedení § 8 odst. 1 zákona č. 198/1993 Sb. s tím, že úpravu invalidního důchodu podle § 24 zákona č. 87/1991 Sb. nelze považovat za odškodnění uvedené v § 1 odst. 2 nařízení vlády.

Žalobce podal proti tomuto rozhodnutí rozklad, ve kterém uvedl, že délka zařazení do vojenského tábora nucených prací byla v případě žalobce ovlivněna jeho věkem, neboť k jeho propuštění po sedmi měsících došlo po náhodném zjištění, že žalobcův věk nedovoluje, aby byl zařazen u PTP. Žalobce žádá, aby byla zvážena určitá výjimečnost jeho případu s tím, že přes krátkost zařazení u pomocných technických praporů nebyla vymazána tato jeho životní zkušenost spojená se životními podmínkami tzv. třídního nepřítele v budování socialismu.

Rozhodnutím ministra vnitra ze dne 18. 10. 2013 č.j. MV-98547-9/VS-2010 byl rozklad žalobce zamítnut. Proti tomuto rozhodnutí směřuje podaná žaloba. V odůvodnění tohoto rozhodnutí ministr vnitra uvedl, že žalobce k žádosti nedoložil doklad o tom, že by byl odškodněn podle zákona č. 357/2005 Sb. nebo nařízení vlády č. 102/2002 Sb., neboť tak ani učinit nemohl z důvodu vykonání základní vojenské služby po dobu přibližně sedmi měsíců. Proto žalobce nesplňuje podmínku pro přiznání jednorázového příspěvku stanovenou v § 1 odst. 2 nařízení vlády.

Městský soud v Praze žalobou napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, přezkoumal v rozsahu uplatněných žalobních bodů, kterými je vázán, a vycházel přitom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. O věci přitom rozhodl bez jednání, neboť s tím oba účastníci řízení souhlasili, resp. nevyslovili ve stanovené lhůtě nesouhlas.

Městský soud v Praze věc posoudil takto:

Podle § 1 odst. 1 nařízení ve znění účinném do 5. 3. 2013 platilo, že *státní občané České republiky, kterým byl přiznán nárok na odškodnění podle § 23 odst. 1 písm. a) zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, a dále státní občané České republiky, kterým byl*

přiznán nárok na odškodnění za nezákonné zbavení osobní svobody v době od 25. února 1948 do 29. prosince 1989 podle jiných právních předpisů, mají nárok na poskytnutí jednorázového příspěvku jako náhrady mzdy za dovolenou, na kterou by jim vznikl nárok, pokud by byli v řádném pracovním poměru (dále jen „příspěvek“).

Podle § 2 odst. 1 věta druhá nařízení pak bylo nutno žádost podat nejpozději do 31. 12. 2011 s tím, že jinak nárok zaniká.

S účinností od 6. 3. 2013 bylo do nařízení vlády vloženo ustanovení § 1 odst. 2, podle něhož *nárok na poskytnutí příspěvku mají rovněž státní občané České republiky, kteří byli zařazeni do silničních praporů ženijního vojska, pomocných technických praporů a vojenských báňských oddílů (dále jen „vojenský tábor nucených prací“), uvedení v § 18 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, ve znění zákona č. 267/1992 Sb. a zákona č. 78/1998 Sb., pokud jim byl za zařazení ve vojenském táboře nucených prací přiznán zvláštní příspěvek k důchodu nebo nárok na odškodnění podle jiného právního předpisu vydaného k provedení § 8 odst. 1 zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a o odporu proti němu, ve znění zákona č. 220/2011 Sb.*

Pro žádosti osob dle § 1 odst. 2 byla stanovena nová lhůta k podání žádosti, a to do 31. 12. 2013.

Žalobce byl u pomocných technických praporů zařazen od 1. 12. 1951 do 21. 6. 1952. Na základě toho mu byl přiznán příplatek k důchodu podle zákona č. 87/1991 Sb. Žalobci však nebyl přiznán zvláštní příspěvek k důchodu a ani nebyl odškodněn podle předpisu vydaného k provedení zákona č. 198/1993 Sb., neboť podmínky pro přiznání odškodnění dle těchto předpisů vzhledem k délce své služby u PTP nesplňuje. Text ust. § 1 odst. 2 nařízení vlády tedy neumožňuje zaujmout výklad, podle něhož by žalobci právo na jednorázový příspěvek náleželo.

Soud musí na tomto místě vyjasnit skutečný obsah nařízení vlády č. 51/2013 Sb. Nelze totiž souhlasit s žalobcem v tom, že by jeho smyslem bylo rozšíření okruhu oprávněných osob nad rámec těch, které jsou uvedeny § 1 odst. 1 původního znění. Zdejší soud již dříve totiž vyložil (např. rozsudek sp. zn. 10Ad 23/2011), že příslušníci bývalých PTP do okruhu oprávněných osob uvedených v § 1 odst. 1 tohoto nařízení vlády spadají. Jde o rozsudky známé oběma stranám – žalobce na ně výslovně v žalobě upozorňuje a žalovaný v řízeních, v nichž byly tyto rozsudky vydány, figuroval rovněž jako účastník řízení. Z tohoto důvodu tedy soud nepovažuje za nutné zde podrobně rozebírat důvody, pro něž shledal, že příslušníci PTP nárok na jednorázový příspěvek podle původního znění nařízení vlády měli. Ze slova „rovněž“ uvedeného v úvodu textu ust. § 1 odst. 2 nařízení vlády v novelizovaném znění se skutečně zdá, že osoby uvedené v odst. 2 nejsou podmnožinou osob uvedených v odst. 1 příslušného ustanovení. Tak tomu ovšem ve skutečnosti – alespoň pokud jde o příslušníky PTP – není. Obsahem nařízení vlády č. 51/2013 Sb. nemohlo být rozšíření okruhu oprávněných osob o příslušníky PTP, když tito nárok na odškodnění měli již podle § 1 odst. 1 původního textu nařízení vlády.

Ze shora citovaných rozsudků nicméně vyplývá, že ze strany žalovaného byl setrvale zastáván chybný výklad, podle něhož příslušníkům bývalých PTP nárok na jednorázový příspěvek nenáleží a žádosti podané těmito osobami proto zamíтал. To ostatně dokládá i případ žalobce, který rovněž v roce 2011 takovou žádost neúspěšně podal.

Skutečným smyslem nařízení vlády tedy nemohlo být rozšíření okruhu oprávněných osob, ale poskytnutí nové šance osobám, které žádost dříve neúspěšně podaly a byla zamítnuta v důsledku chybného výkladu ze strany Ministerstva vnitra. Tato druhá šance však

byl poskytnuta pouze části osob, a to těm příslušníkům PTP, jejichž zařazení trvalo alespoň 12 měsíců. Fakt, že úmysl normotvůrce skutečně směřoval k tomu, aby ust. § 1 odst. 2 nařízení vlády bylo vztaženo jen na ty osoby, které u PTP strávily dobu alespoň 12 měsíců, jednoznačně vyplývá z toho, že původní návrh textu nařízení vlády tuto podmínku obsahoval výslovně. Vypuštění textu o minimální době služby u PTP z návrhu nařízení pak vzhledem k dalšímu textu nařízení neznamenal to, že by se text vztahoval na všechny příslušníky PTP, ale to, že i na nároky podle nařízení vlády č. 135/2009 Sb. lze vztáhnout výjimky z minimální doby strávené u PTP, kterou jsou již obsaženy v jiných právních předpisech, na něž je v textu nařízení vlády odkazováno. Lze tedy shrnout, že záměrem normotvůrce vskutku nebylo do okruhu osob uvedených v § 1 odst. 2 nařízení vlády zahrnout osoby v postavení obdobném jako žalobce.

Spor je tak nyní v projednávaném případě fakticky „jen“ o to, zda je nebo není diskriminační, pokud tato „druhá šance na odškodnění“ byla poskytnuta pouze některým bývalým příslušníkům PTP a nikoli všem. Žalobce sice tuto podmínku označuje za diskriminační, avšak tento svůj názor nepodkládá žádnou argumentací a omezuje se toliko na konstatování, že jde o podmínku „zjevně diskriminační“. Je přitom třeba konstatovat, že těžiště právního sporu tu leží v textu nařízení vlády, tedy předpisu podzákonného. Soulad takového právního předpisu se zákonem a potažmo Ústavou přitom přísluší posoudit i obecnému soudu, který v takovém případě nemusí nutně řízení přerušovat a obracet se na Ústavní soud. Městský soud v Praze proto sám přikročil k posouzení této otázky.

Velmi podobnou právní otázkou se zabýval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 7. 11. 2012 čj. 6 Ads 76/2012-63, kde šlo o odškodnění osob, kterým bylo v období komunistického režimu z politických důvodů znemožněno dokončit studium na vysoké škole. V citovaném rozsudku šlo o posouzení ústavní souladnosti ustanovení, jímž bylo odškodnění přiznáno toliko těm, k jejichž vyloučení ze studia došlo v období od 25. 2. 1948 do 31. 12. 1956. Nejvyšší správní soud v uvedeném rozsudku dospěl k závěru, že takové omezení není ani v rozporu se zákonem č. 198/1993 Sb. ani s ústavním zákazem nerovného zacházení a diskriminace. Ve svém odůvodnění přitom zdůraznil, že pokud obecný soud odmítne aplikovat podzákonný předpis s odůvodněním, že je v rozporu se zákonem nebo Ústavou, musí postupovat velmi zdrženlivě a musí pro takový postup snést velmi přesvědčivé důvody, a to zvláště v případě, má-li rozhodnutí soudu být v přímém rozporu s úmyslem tvůrce takového podzákonného předpisu. Obecný soud přitom nesmí odmítnout aplikovat podzákonný předpis, pokud lze najít racionální zdůvodnění pro aplikaci textu předpisu, jak byl přijat a publikován.

Podobná situace je také v projednávané věci. Také v tomto případě hodlal tvůrce normy poskytnout onu druhou šanci toliko části osob, kterým nebylo odškodnění dříve přiznáno vinou vadného výkladu původního textu nařízení. Nejde přitom o výběr náhodný, neboť jde o osoby, které byly u bývalých PTP zařazeny po nejdelší dobu, a jde tedy o ty, kteří byly v této skupině postiženi komunistickou perzekucí nejhůře.

Právě na tuto skupinu osob již byly dříve vztaženy některé předpisy přijaté k odškodnění osob postižených komunistickým režimem, jak vyplývá např. z § 5 zákona č. 357/2005 Sb., o ocenění účastníků národního boje za vznik a osvobození Československa a některých pozůstalých po nich, o zvláštním příspěvku k důchodu některým osobám, o jednorázové peněžní částce některým účastníkům národního boje za osvobození v letech 1939 až 1945 a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo z § 1 odst. 1 nařízení vlády č. 102/2002 Sb., o vyplacení jednorázové finanční náhrady ke zmírnění některých krivd způsobených komunistickým režimem osobám zařazeným do vojenských táborů nucených prací. V obou těchto případech je podmínka nejméně 12měsíční služby u PTP stanovena výslovně.

Ani v případě těchto právních předpisů nevznikly při jejich aplikaci pochybnosti o tom, zda vymezení okruhu oprávněných osob není v rozporu s ústavním pořádkem nebo zákonem č. 198/1993 Sb. K tomu lze poukázat např. na rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 4. 10. 2006, čj. 20 Cad 43/2006-13 (publikován pod č. 1504/2008 Sb. NSS), kde se mj. uvádí, že „... *jestliže byl občan odsouzen sice na 12 měsíců, ale byl propuštěn dříve, byť jen o 6 dnů, není splněna podmínka neoprávněného výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody po celkovou dobu alespoň 12 měsíců.*“ Nebyla-li podmínka dvanáctiměsíční služby u PTP shledána jako diskriminační u těchto starších právních předpisů, není důvodu zaujmout při posouzení této podmínky stanovené v nyní posuzovaném nařízení vlády opačný závěr.

Pro případ žalobce je pak třeba zdůraznit fakt, že žalobce měl možnost přiznání jednorázové částky dosáhnout, pokud by se proti prvnímu zamítavému rozhodnutí žalovaného bránil žalobou podanou u správního soudu. Pokud by tak učinil, této jeho žalobě by bylo s vysokou pravděpodobností vyhověno, jak dokládají následně vedené spory s podobnými skutkovými základy. Fakt, že žalobce této možnosti nevyužil, je výsledkem jeho svobodného rozhodnutí a musí nyní nést jeho důsledky. Také ve světle tohoto faktu je třeba přistoupit k úvahám o možnosti soudu neaplikovat text nařízení vlády č. 135/2009 Sb. ve znění, jak byl vládou schválen.

Soud tedy shrnuje, že neshledal rozpor nařízení vlády č. 135/2009 Sb., ve znění nařízení vlády č. 51/2013 Sb., se zákonem nebo ústavním pořádkem a neshledal tedy možnost toto nařízení vlády při svém rozhodování neaplikovat. Protože žalobce podmínky ust. § 1 odst. 2 nařízení vlády v novelizovaném znění nesplňuje, žalovaný nepochybil, pokud žalobci právo na jednorázový příspěvek podle § 1 odst. 2 nařízení vlády nepřiznal.

Vzhledem ke shora uvedenému soud žalobu jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s., neboť neúspěšnému žalobci náhrada nákladů řízení nepřisluší a žalovanému žádné náklady řízení nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 28. února 2014

JUDr. Ing. Viera Horčicová , v.r.
předsedkyně senátu